

Uvodna razmatranja

Prije nego li počnemo uopšte govoriti o sekundarnim izvorima prava, potrebno je objasniti šta uopšte znači pojam izvor prava. Pojam izvora prava je višeznačan pojam, što praktično znači da može da označava različite stvari. Tako se govori o izvorima prava u materijalnom, idejnom i formalnom smislu. Iako se radi o pojmovima koji imaju različita značenja, izvori prava se moraju naučno cjelovito shvatiti kao jedinstvo materijalnih, idejnih (aksioloških) i formalnih izvora u okviru kojih će, za naše potrebe, centralno mjesto i glavno izlaganje biti posvećeno formalnom izvoru prava, ali je, prije toga, radi potpunog razumijevanja ovog složenog pojma, potrebno odrediti ova druga dva značenja pojma izvora prava.

Idejni (aksiološki) izvori prava predstavljaju vrijednosti koje se stvaranjem i primjenjivanjem prava žele postići. Kroz njih dakle otkrivamo aksiološku (vrijednosnu) dimenziju prava. Najvažnije vrijednosti u pravu (pravne i opšte) su: pravda, pravičnost, mir, red, sigurnost, sloboda i ljudsko dostojanstvo. Sve ove vrijednosti pravo mora da ostvari, ali je, svakako, njihov značaj prisutan u nastanku, sadržinu i pojmu prava.

Sekundarni (formalni) izvori prava

Uvodna razmatranja

Određivanje značenja termina sekundarni (formalni) izvor prava izaziva mnogo manje nesporazuma u nauci od utvrđivanja značenja termina primarni izvor prava. To je posledica specifične prirode pozitivnog prava, koju nisu mogle da prevede ni najnačajnije pravnofilozofske koncepcije. Pozitivno pravo predstavlja, naime, skup normi nastalih na određen način, u celini efikasnih, i zaštićenih državnim aparatom prinude. Stoga, izvorima tog i takvog prava određuju se u pravnoj nauci upravo oblici njegovog stvaranja, odnosno oblici objektivne, aktuelne ili virtualne, egzistencije pravnih normi. Šta više, samo poreklo termina "izvor prava" ukazuje na to značenje. Nesporazumi koji postoje u pravnoj nauci tiču se, pak, utvrđivanja samih oblika pomoću kojih se stvara pravo. Izvesni pisci misle, naime, da izvorima prava ne treba označavati same pravne akte kojima se stvaraju pravne norme, već državnu vlast koja donosi te akte, odnosno normativnu djelatnost te vlasti.

Na osnovu kojih pravnih akata nastaju, pak, opšte pravne norme na jedan od navedenih načina? Čutnog prihvatanja od strane države. I, najzad, izvore prava čine izvesni pojedinačni pravni akti, ukoliko na osnovu njih neposredno ili posredno nastaju opšte pravne norme (izvesne sudske presude odnosno upravni akti). Ti pojedinačni akti stiču to svojstvo izvora prava, bez obzira da li im to svojstvo izričito priznaju pozitivnopravni propisi sadržani u ustavu ili zakonima.

Shodno tome, može se zaključiti da su sekundarni (formalni) izvori prava svi oblici direktnog ili indirektnog, neposrednog ili posrednog, izričitog ili prečutnog stvaranja opštih pravnih normi, odnosno oblici njihove objektivne, aktuelne ili virtualne, egzistencije. Te oblike čine opšti pravni akti, običaj i izvesni pojedinačni pravni akti. Sekundarni izvor prava predstavlja oblik preko kog se izražava primarni izvor prava. Drugim rečima, primarni pravni izvor stvara pravo preko sekundarnog izvora.

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com